

Carta a Mn. Geis:

Benvolgut Mn. Camil Geis:

De rebuda, vaig llegir el vostre darrer llibre amb la gofria que sempre desvetllen les coses noves i, en aquest moment, extraordinàries.

La primera impressió fou la de sentir-me davant d'una personalitat poètica molt acusada, plena de caràcter i amb un dir, de particular, inèdit.

La segona lectura fou de repòs i crítica, i puc dir que la primera impressió continuà mantinguda, singularitzant-vos esplèndidament. Al llarg del llibre hi ha les palpitations d'un noi amb vocació de capellà i un capellà noi.

I ara us vaig a dir una cosa important per a vós. El vostre llibre és un llibre escàs: dona la sensació que, amb una mica més de volguda insistència, donaria una fruitada completa. I això fóra molt convenient, puix que no n'hem pas gaire grassos de llibres bons dintre la tònica general de la vostra "Rosa Mística". De manera que cal insistir, i a fons.

Passant a particularitzar en la meua ganbellada crítica, us diré que aquest "Himne" d'obertura, és tan fort i nerviós, que hauria estat el nostre malaguanyat Millet qui millor hi podia posar música.

"Nova caseta de Déu", és d'un enginy fervorós que emociona.

I és una grossa llàstima que aquest pensament tan subtil de "Vera Passió-Símbol" no l'hàgiu glossat tot el que

mereix, puix que és ple d'horitzons de poesia.

Anant enllà, trobo "Hora Santa", que és cosa bona, mística i austera -que això de l'austeritat va molt cara de trobar, i, per contra, és molt convenient; després ve "Advent", de versos esplèndids; en "Joia de Nadal", amb un fi bon sentit irònic, mossegeu com un ratolí, que ja està bé. I "Els portals de Nadal", el trobo bo de veritat i molt convenient. No sabeu com em plau aquest parlar clar i net!

La "Balada del berenar del Romiatge" és, de tan bona, massa curta, i "La font del Romiatge" té un regust verdaguerià encisador.

Podia senyalar versos, expressions, etc. que arrodonarien aquestes breus ratlles i us donarien la mesura de com us he llegit amb bon amor; però, tampoc he tractat de fer una crítica. He passat molts entrebancs i el meu esperit és un ganivet ocat. Felix vós que, per damunt de tant de rostoll i escardot, encara us podeu passar bones hores entre el teclat i l'altar. Dotat com esteu, és convenient que lleveu més abundants collites.

Us estreny la mà amb el bon afecte de sempre,

Sabadell, 19 maig 1943

Joan Sallarès

BREVIARI CRÍTIC

La benemèrita "Biblioteca Sabadellenca" ens ha revelat una valor autèntica de la lírica catalana amb la publicació d'aquest recull de poesies de Mossèn Camil Geis.

És la seva poesia un instrument dotat de variadíssims registres i tonalitats. Podem admirar en ells uns cops la plasticitat i el color del llenguatge; altres cops, l'espíritual intimitat de la seva lírica; tan aviat és un poeta fortament descriptiu, com un refinat artífex d'imatges. La varietat dels seus dets es revela, finalment, en la facilitat amb què ell passa d'una tonalitat a una altra. En pocs poetes trobaríem potser, les tonalitats èpica i dramàtica tan sovint combinades amb l'estricta lírica, com en la producció de Mossèn Camil Geis.

Una puixant alenada èpica anima les seves més belles poesies descriptives, com "Visió de Juny" i "El bosc tallat", que semblen pàgines arrancades d'un vast epos pastoral.

El sentit dramàtic el trobem viu i bategant en "Ègloga de la Nit Miracle", sobre el misteri de Nadal, que és tota una ègloga dramàtica, ungida de les més penetrants aromes de la poesia popular nadenca, en la qual admiren una delicada glossa d'"El Noi de la Mare". La volada autènticament lírica es desplega en nombroses poesies, entre elles, les que formen el cicle de les "Nadales".

Llegiu aquesta estrofa que bressa l'ànima amb una música de la més dolça intimitat:

*"Pels blancs camins, perduts en llunyania,
només l'ànima meua es trobaria;
només l'ànima meua, voleiant
com un ocell perdut per la contrada:
una ala, cada cant;
una ala i un frisar d'alta volada".*

En un puríssim doll de l'anhel líric es rabaja l'esperit llegint la composició "Enyorada solitud", on trobem la frescor idíl·lica d'una visió d'ègloga, plena de trets de la més delicada fantasia, com els d'aquella estrofa que ens obre una visió familiar a Ramon Llull:

*"Si hi ha cosa bella i franca,
com aquesta, què compon?
Un ocell dalt d'una branca
d'algun arbre i una font..."*

Algunes vegades, però, Mn. Geis, deixant el sentiment líric de banda, s'entreté, com el més autèntic preciosista, a brodar i polir exquisides imatges de la seva fantasia. Això esdevé, per exemple, en "Migjorn", que forma part de "Poema de la Seu", i en "Adolescència".

Una secció independent podríem formar amb les poesies de caràcter religiós i místic. Hi ha una sèrie d'himnes sacres que es distingeixen per una gran magnificència de colors i d'imatges, sobretot les inspirades en models de la poesia hebrea, com la glossa del "Càntic dels Càntics": "Veniu, Formosa del Maig!". No sempre, però, el poeta religiós s'accontenta amb l'element plàstic i decoratiu, ans s'endinsa en el món interior i plasma les sensacions més variades del misteri. En la

poesia que dedica a la mort del poeta Mossèn Joan Mª Feixas, hi ha una esgarriança del més enllà, expressada amb uns accents que recorden els de Maragall en alguns passatges d'"El Comte l'Arnau". És sobretot, en l'admirable composició "El místic col·loge" on Mossèn Geis s'afirma com a poeta místic de volada. La mateixa ardència mística trobem en "Anima meua" i en "Com el cèrvol abrusat", poesia, aquesta darrera, en la qual l'expressió popular està feliçment adaptada a la més intensa vibració religiosa de l'esperit.

Finalment, voldríem fer esment d'una de les poesies de Mn. Geis que, podríem dir, és la condensació de totes les qualitats tan variades del seu talent de poeta. En aquesta poesia, "Girona a l'hivern", ell uneix la plasticitat de les seves impressions sensibles amb un poder notable d'idealització de les coses vistes, idealització que ell obté amb una contínua transfusió d'imatges i sensacions afins a la realitat contemplada o directament per ella evocades. Aquesta és la poesia del volum que nosaltres triaríem per a una antologia com a mostra acabada de la complexa qualitat lírica del poeta.

Un pòrtic ben interessant, que Octavi Saltor ha posat al volum, ens introdueix de la manera més escaient en la coneixença del nou poeta que avui honora amb la seva producció la ciutat de Sabadell on resideix.

Manuel Montoliu

(publicat a "La Veu de Catalunya"
Barcelona, 24 de març de 1932)